

Udskriftsdato: 1. januar 2026

KEN nr 9797 af 24/10/2023 (Gældende)

Pressenævnets kendelse i sag nr. 2023-04014

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: 2023-04014

Pressenævnets kendelse i sag nr. 2023-04014

DR får ikke kritik for brug af skjulte optagelser

DR bragte i april 2023 en udsendelse i programmet Pengejægerne, som omhandlede det alternative pengeoverførelsessystem "hawala", herunder hvilken rolle systemet spiller i forbindelse med hvidvask i Danmark. I udsendelsen indgik skjulte og slørede optagelser af DRs journalists henvendelse til en medarbejder i en restaurant under dække af at ville foretage en hawala-overførsel. Ejeren af restauranten klagede til Pressenævnet blandt andet over, at DR havde anvendt skjult kamera, uden at han har givet samtykke hertil, og at DRs sløring var utilstrækkelig. Nævnet fandt ikke grundlag for at udtale kritik. Nævnet lagde blandt andet vægt på, at optagelserne gav indtryk af, at der tidligere har kunnet foretages hawala-overførsler i restauranten, at optagelserne ikke viste private forhold, at restaurantens navn var sløret i udsendelsen, og at det måtte anses for meget vanskeligt at fremskaffe den fornødne journalistiske dokumentation for muligheden for at foretage en hawala-overførsel uden brug af skjult kamera henset til hawala-systemets karakter.

[Ejeren] har ved [Fuldmagtshaveren] klaget til Pressenævnet over udsendelsen "*Pengejægerne: Hvidvaskernes undergrundsbank (1:2)*", som blev bragt den 24. april 2023 på DR1, idet han mener, at god presseskik er tilsidesat.

[Ejeren] har navnlig klaget over DRs brug af skjulte optagelser, og at udsendelsen indeholder ukorrekte oplysninger.

1 Sagsfremstilling

Den påklagede udsendelse

DR bragte den 24. april 2023 udsendelsen "*Pengejægerne: Hvidvaskernes undergrundsbank (1:2)*" på DR1. Udsendelsen, som varer ca. 44 minutter, er fortsat tilgængelig på platformen DRTV med følgende programomtale:

"Det illegale og verdensomspændende hawala-system spiller en helt afgørende rolle i forbindelse med hvidvask i Danmark. Det gamle pengeoverførsels-netværk med rødder i Mellemøsten arbejder tæt sammen med danske hvidvaskere, som har kostet statskassen milliardbeløb. Pengejægerne går undercover og afslører med skjult kamera, hvordan man via hawala-netværket nemt kan overføre store pengebeløb til udlandet, uden at efterlade sig nogen spor. Det hemmelige netværk opererer fra overraskende steder, som ingen umiddelbart skulle tro var indblandet i anonyme pengeoverførsler."

Af udsendelsen fremgår blandt andet følgende:

[Tidskode 08:37-10:29]

Der vises optagelser af programvært [Programværten] og journalist [Journalisten], som kører i en bil mod en restaurant:

”Programværten, speak voiceover: Det næste sted, vi vil besøge, er en restaurant i Københavns [Bydelen].

Programværten: Puh. Okay, now we are going to the restaurant.

Journalisten: Yeah.

Programværten, speak voiceover: [Journalisten] har fået oplyst, at restauranten har hawala-overførsler på det uofficielle menukort.

Programværten: It is hard to see from the outside that it should be a hawala place.

Journalisten: Yeah. No, no. There is definitely no indicator. ”

Der vises optagelser af programværten og journalisten, som kører ind på en parkeringsplads ved restauranten. Der klippes til en optagelse af journalisten, der går hen til restauranten. Der er et rødt beachflag med illustrationer ved restauranten, der er sløret på en sådan måde, at man kan fornemme, hvad illustrationerne forestiller. Nærliggende butiksskilte er ligeledes sløret.

Der vises herefter et klip af en skjult optagelse, hvor journalisten går ind på restauranten og taler med en ansat ved disken. Menutavlerne i restauranten er slørede. Kameraet er vinklet mod et kasseapparat, og den ansatte fremgår af højre side af optagelsen. Den ansatte er sløret fra skuldrene og op, og man kan alene fornemme, hvor den ansattes øjne og mund sidder. Samtalen foregår på arabisk med dansk undertekstning:

”Journalisten: Hej. Jeg vil spørge om noget, men ikke om jeres kylling. Jeg vil overføre penge til Idlib.

Den ansatte: Det kan jeg ikke.

[Der klippes til optagelser af programværten, der sidder i den parkerede bil uden for restauranten]

Programværten, speak voiceover: Restauranten bekræfter, at de tidligere har lavet hawala-overførsler.

[Der klippes til den skjulte optagelse fra restauranten, hvor journalisten taler med en ansat. Kameraet er vinklet mod et kasseapparat, og den ansatte fremgår af højre side af optagelsen. Den ansatte er sløret fra skuldrene og op, og man kan alene fornemme, hvor den ansattes øjne og mund sidder]

Programværten, speak voiceover: Men der er i øjeblikket problemer med deres samarbejdspartnere.

Journalisten: Min ven anbefalede jer.

Den ansatte: Alle vores mellemmand er i fængsel. De er alle i fængsel.

Journalisten: Dem, I har sendt til?

Den ansatte: Nu er de alle i fængsel.

Journalisten: Hvor er de i fængsel?

Den ansatte: Her i Danmark.

[Der klippes optagelser af journalisten, som forlader restauranten. Herefter klippes til optagelser af journalisten, der kommer gående mod bilen og sætter sig ind. Programværten starter bilen og begynder at køre væk fra restauranten]

Journalisten: Let's drive from here.

Programvært: Okay.

Journalisten: So he said very interesting thing.

Programvært: Yeah.

Journalisten: Directly.

Programvært: Yeah.

Journalisten: He said: "It is really difficult right now".

Programvært: Okay.

Journalisten: And I was like: "Why? ".

Programvært: Yeah.

Journalisten: He was like: "Everybody I collaborated with they are now in prison in Denmark".

Programvært: Wow. Okay. But he confirmed the hawala system?

Journalisten: Yes. He didn't say no, he said: "Not now". "

[Tidskode 42:06-42:23]

Der vises optagelser over København. Herefter vises til et klip af den skjulte optagelse, hvor journalisten taler med en ansat i restauranten. Den ansatte er sløret fra skuldrene og op, og man kan alene fornemme, hvor den ansattes øjne og mund sidder.

"Programvært, speak voiceover: Vi har også ringet til manden i restauranten, som sagde, at de ikke kunne lave overførsler lige nu, fordi deres samarbejdspartnere sad i fængsel.

Den ansatte (på arabisk med dansk undertekstning): Vores mellemmand er i fængsel.

Programvært, speak voiceover: Han nægter, at de nogensinde skulle have hjulpet med at lave nogen form for overførsler. "

[Ejeren] klagede den 25. april 2023 til DR, som den 27. april 2023 afviste klagen. [Ejeren]s klage over DRs afvisning er modtaget i Pressenævnet den 12. maj 2023.

2 Parternes synspunkter

2.1 [Ejeren]s synspunkter

Korrekt information

- Hawala-netværket i Danmark

[Ejeren] har anført, at hans restaurant [Klager] blev ukorrekt præsenteret som en del af det illegale hawala-netværk i Danmark.

Dette er ifølge [Ejeren] en grov og ubegrundet beskyldning, som er baseret på en skjult optagelse af en samtale mellem DRs journalist og en ansat i [Ejeren]s restaurant, uden [Ejeren]s viden eller samtykke hertil.

DR valgte at tale med en af [Ejeren]s ansatte, der primært beskæftiger sig med madlavning og ikke har noget kendskab til regnskab eller økonomi i virksomheden, i stedet for at spørge efter [Ejeren] som ejer af restauranten. Dette fremstår som en bevidst manipulerende fremgangsmåde for at skabe en sensationel historie, der underminerer [Ejeren]s virksomheds omdømme.

- Oversættelse af samtale

[Ejeren] har anført, at DRs oversættelse af den pågældende samtale mellem hans medarbejder og DRs journalist, som fandt sted på arabisk, er ukorrekt.

[Ejeren] har henvist til, at han har indhentet en uafhængig oversættelse af samtalen, som understøtter hans opfattelse af, at visse dele af samtalen er blevet taget ud af deres kontekst, og at visse udsagn er blevet oversat på en måde, der forvansker deres faktiske betydning.

Der er især forskellige dialekter og idiomer inden for det arabiske sprog, som kan føre til misforståelser, hvis de ikke oversættes korrekt. Det er [Ejeren]s opfattelse, at det er tilfældet her, og at visse udsagn fra hans medarbejder er blevet fremstillet på en måde, der antyder, at han var bekendt med og deltog i hawala-overførsler, selv om han udtrykkeligt afviste dette.

[Ejeren] har henvist til en certificeret oversættelse fra arabisk til dansk foretaget af statsautoriseret translator og tolk [Translatøren]. Af oversættelsen, som efter det i oversættelsen angivne vedrører [tidskode 09:20-10:30] i den påklagede udsendelse, fremgår følgende:

”Speaker 1: Hvordan går det, min kære? Alt vel?

Speaker 2: /Uklar lyd/

Speaker 1: Jeg vil stille dig et spørgsmål, ikke om kylling!

Speaker 2: Ja, værsgod!

Speaker 1: Jeg vil overføre penge til Idlib.

Speaker 2: /Uklar lyd/

Speaker 1: Min ven sagde, at jeg skulle spørge dig!

Speaker 2: Problemet er, at alle unge mænd, vi plejer at sende til, har de sat i fængsel.

Speaker 1: Hvad skete der?

Speaker 2: Alle er i fængsel. Alle er i fængsel, de unge mænd vi plejer at sende til.

Speaker 1: Dem, du sendte til?

Speaker 2: De, vi plejer at sende til, som plejer at overføre, der er ikke noget mere, de har sat dem i fængsel.

Speaker 1: Er det rigtigt/Åh Gud! Hvor var de henne?

Speaker 2: Her i Danmark, hvor ellers? ”

DRs undertekstning er således fejlagtig og præsenterer en forvrænget version af samtalen, som kan skade [Ejeren]s omdømme og hans virksomheds økonomi.

DR har således ikke udvist den nødvendige omhu og forsigtighed i deres oversættelse, hvilket har resulteret i en overtrædelse af god presseskik.

- Udeladelse af oplysninger

[Ejeren] har anført, at DR i udsendelsen har udeladt at gengive hans oplysninger til DR om, at [Klager] er en lovlig virksomhed, der udelukkende beskæftiger sig med salg af mad, og som ikke er involveret i nogen form for ulovlige aktiviteter, herunder hawala-overførsler, og at [Ejeren] har foretaget lovlige bankoverførsler til Tyrkiet for at købe møbler til hans restaurant.

Disse udeladelser efterlader en ubalanceret og vildledende præsentation af [Ejeren]s virksomhed.

Selv om DR har indikeret, at de gav [Ejeren] en chance for at kommentere kritikken, er det [Ejeren]s opfattelse, at DR har misbrugt dette og har præsenteret hans svar på en vildledende måde. I slutningen af udsendelsen oplyser programværten, at [Ejeren] ”afviser det”, men den måde, som DR har fremlagt det på, antyder, at DR stadig anser [Ejeren]s virksomhed som en del af det illegale hawala-netværk.

[Ejeren] har oplyst, at han ikke har modtaget DRs sms, som DR har anført i svaret til Pressenævnet.

DRs handlinger har ikke kun været skadelige for [Ejeren]s personlige omdømme og [Klager]s rygte, men de har også været en klar overtrædelse af god presseskik. Det er [Ejeren]s opfattelse, at enhver journalistisk kilde skal stræbe efter at præsentere en nøjagtig og afbalanceret rapportering, og dette er ikke blevet opfyldt i dette tilfælde.

Skjulte optagelser

[Ejeren] har anført, at DR har anvendt skjult kamera, uden at han har givet samtykke hertil, og at DRs sløring er utilstrækkelig.

[Ejeren] har henvist til, at [Klager]s logo bliver tydeligt vist i udsendelsen, og at der vises optagelser af gaden, som gør det muligt at identificere restauranten, især for dem, der er bekendt med området.

[Ejeren] har også henvist til, at hans medarbejder, der blev optaget med skjult kamera, heller ikke er tilstrækkeligt sløret i udsendelsen. Det vil være muligt for personer, der kender ham, at genkende ham baseret på hans stemme, kropsbygning og den måde, han taler på.

Medarbejderen, som DR har filmet, har ikke nogen form for beslutningsmagt eller økonomisk ansvar i virksomheden. Ved at filme medarbejderen uden hans viden og samtykke har DR overtrådt hans ret til privatliv, som har haft personlige og professionelle konsekvenser for ham. Yderligere er den information,

som DR har indsamlet fra ham, ikke nødvendigvis korrekt eller repræsentativ for virksomhedens politikker eller handlinger, da han ikke har beføjelse til at tale på vegne af virksomheden.

Det er [Ejeren]s opfattelse, at det er uetisk og i strid med god presseskik at anvende skjulte optagelser, som er optaget uden de filmedes viden eller samtykke. Selv om der kan være tilfælde, hvor skjulte optagelser kan retfærdiggøres af hensyn til offentlig interesse, er det [Ejeren]s vurdering, at dette ikke var tilfældet her. I denne sag synes det at være en bevidst handling for at fremprovokere en bestemt reaktion, som derefter er blevet brugt til at skabe en sensationel historie. Dette er ikke i overensstemmelse med principperne om journalistisk integritet og ansvarlighed.

DRs utilstrækkelige sløring har ført til en betydelig negativ opmærksomhed og skadelig omtale for [Ejeren]s virksomhed, som han har arbejdet hårdt for at opbygge og bevare, samt en negativ indflydelse på hans virksomheds omdømme og drift, hvilket ikke er acceptabelt. [Ejeren] har også modtaget opkald fra personer, som har set udsendelsen og er i den fejlagtige tro, at restauranten er involveret i ulovlige pengeoverførsler.

2.2 DRs synspunkter

DR har indledningsvis oplyst, at ”Pengejægerne” er en dokumentarserie, hvor en undersøgende redaktion afdækker sager om økonomisk kriminalitet af væsentlig samfundsmæssig interesse.

DR har igennem to udsendelser, herunder den påklagede udsendelse, afdækket og undersøgt sager om hvidvask af flere hundrede millioner af kroner i Danmark. Fælles for de sager, som omtales og undersøges i udsendelserne, er, at en stor del af distributionen af hvidvaskede penge ud af Danmark foregår via et alternativt pengeoverførselssystem – det såkaldte ”hawala-system”.

Hawala-systemet har i hundredvis af år fungeret som et alternativ til banker i blandt andet Mellemøsten. Systemet fungerer via hawala-mænd, de såkaldte ”hawaladars”, der ét sted i verden tager imod kundernes kontanter, som derefter via hawala-systemet kan udbetales et andet sted i verden, uden at pengene reelt flyttes rundt. I Danmark kræver det tilladelse fra Finanstilsynet og overholdelse af blandt andet hvidvaskloven at foretage pengeoverførsler i Danmark, men hawala-systemet fungerer ureguleret uden om tilladelsessystemet og altså uden for myndighedernes kontrol. Hawala-netværket har i en række tilfælde været brugt til bedrageri og terrorfinansiering.

Formålet med udsendelserne var derfor at undersøge og afdække, hvordan hawala-systemet fungerer, og hvor let det er at overføre kontanter via systemet i Danmark.

I den påklagede udsendelses intro blev det således oplyst, at der i Danmark hvidvaskes op mod 68 milliarder kroner om året, og at en hemmelig undergrundsbank kendt som hawala har vist sig at spille en afgørende rolle. Det fremgik, at DR ville afsløre hvidvaskernes metoder og undersøge, om hawala-systemet findes i Danmark. Seniorrådgiver på [Universitetet] [Seniorrådgiveren], som medvirkede i udsendelsen [tidskode: 00:00-01:56], udtalte i den forbindelse:

”Det store problem, når der hvidvaskes og når der snydes i skat, det er jo, at vi bidrager jo ikke alle sammen til fællesskabet. Omfanget af det her – er efter min bedste vurdering – stort, grænsende til det enorme.”

En politibetjent udtalte også:

”Det fungerer i det skjulte, hvor man er nødt til at kende nogen, der ved, hvor de her hawala-agenter opererer.”

Det er DRs opfattelse, at der er tale om afdækning af sager af væsentlig offentlig interesse. I udsendelsen, som var første del af i alt to udsendelser, gik DRs journalist undercover og afslørede med skjult kamera, hvordan man nemt via hawala-netværket kunne overføre store pengebeløb til udlandet uden at efterlade sig nogen spor.

DR besøgte – på baggrund af et konkret tip – [Ejeren]s restaurant i december 2022 med skjult kamera. Baggrunden herfor var, at DR under et besøg i en anden butik havde spurgt en person om mulighed for at få foretaget en hawala-overførsel til Syrien. Personen fortalte, at de lige præcis ikke kunne overføre til Syrien, men anbefalede i stedet DR at besøge [Ejeren]s restaurant, fordi kilden mente, at man i [Ejeren]s restaurant kunne lave hawala-overførsler til Syrien. Som det fremgår af udsendelsen, kørte DRs undercoverjournalist derfor til [Ejeren]s restaurant for at efterprøve påstanden. Besøget blev filmet med skjult kamera med henblik på at dokumentere, om [Ejeren]s virksomhed tilbød hawala-overførsler, som påstået af DRs kilde.

I udsendelsen blev et uddrag af den konkrete skjulte optagelse vist. På optagelsen spurgte DRs journalist en ansat i virksomheden, om det var muligt at lave en hawala-overførsel hos dem. Den ansatte svarede, at det kunne restauranten ikke hjælpe med lige nu, da de personer, som de plejede at bruge, alle sammen sad i fængsel. DR har i den forbindelse bemærket, at både den ansatte og [Ejeren]s restaurant var sløret i udsendelsen.

DR har efterfølgende forelagt den skjulte optagelse for [Ejeren] og konfronteret ham med den ansattes udtalelser om muligheden for at lave hawala-overførsler via [Ejeren]s restaurant, som fremgik af DRs skjulte optagelser. Journalisten oplyste i den forbindelse, at han var journalist fra DR.

DR har i den forbindelse bemærket, at DR ad flere omgange har forelagt kritikken for [Ejeren], herunder den skjulte optagelse. DR ringede således den 20. marts 2023 til [Ejeren] med henblik på at få et interview med ham, herunder at forelægge de skjulte optagelser for ham. I samtalen, som varede fem minutter, bad [Ejeren] DR om at vende tilbage senere.

Samme dag talte DR igen med [Ejeren] telefonisk. [Ejeren] var i selskab med en mand, hvis identitet er ukendt for DR. Under samtalen forelagde DR igen kritikken for [Ejeren] og fortalte om den skjulte optagelse af besøget i [Ejeren]s restaurant, hvad [Ejeren]s ansatte havde sagt på optagelsen, og hvordan de skjulte optagelser ville indgå i udsendelsen.

I telefonsamtalen bekræftede [Ejeren] over for DR, at han selv har lavet hawala-overførsler, men afviste, at man på restauranten kunne få overført penge via hawala-overførsler. Samtalen sluttede med, at den unavngivne mand sagde ”vi har ikke tid til den her hovedpine, vi ses, du”, og så blev forbindelsen afbrudt.

For god ordens skyld fulgte DR samtalen op med [Ejeren] på skrift med de samme oplysninger, som [Ejeren] fik forelagt i telefonen. Det skete via sms den 31. marts 2023 til det samme telefonnummer, som DR og [Ejeren] havde talt sammen på tidligere, fordi det ikke var muligt at finde en mailadresse på [Ejeren].

Af DRs sms af 31. marts 2023 til [Ejeren] fremgik:

”Kære [Ejeren],

Jeg har ikke din e-mailadresse, så nu får du en lang sms i stedet.

Jeg er journalist og skriver til dig for at følge op på den samtale vi havde i telefon den 20. marts.

På redaktionen bag ”Pengejægerne” – et program der sendes på DR1 – har vi i længere tid været i gang med at undersøge Hawala-systemet, og hvordan det bliver misbrugt til bl.a. hvidvask.

I vores research er vi gennem kilder blevet oplyst, at det er muligt at foretage Hawalaoverførsler til udlandet gennem din restaurant på [adressen].

Vi har derfor besøgt din forretning tilbage i december 2022 med skjult kamera for at høre, om vi kunne lave en Hawala-overførsel til Syrien.

På de skjulte optagelser, som vil fremgå af programmet, spørger vi, om det er muligt at lave en Hawala-overførsel til Syrien. Manden bag disken fortæller, at det ikke kan lade sig gøre at lave en Hawala-overførsel lige nu, da alle dem, I har samarbejdet med, sidder i fængsel nu.

Hvis man som virksomhed tilbyder pengeoverførsler, skal man være registreret af Finanstilsynet, og der er en række hvidvaskeregler, man skal overholde. Det betyder, at en virksomhed (der tilbyder pengeoverførsler) skal overholde en række kundeskabsprocedurer – herunder indhente en kundes identitetsoplysninger som navn og cpr-nummer og vurdere hvorvidt, det er relevant at indhente oplysninger om, hvor pengene stammer fra, samt hvad formålet med overførslen er.

Mandag den 24. april sender vi programmet på DR1, hvor resultatet af besøget i din restaurant samt flere andre steder vil indgå. Både personer og restauranten vil være anonymiserede i det korte klip fra restauranten, som vises.

Vi fortæller i programmet, at vi efter besøget har været i dialog med ejeren af den anonymiserede restaurant, og at han benægter ethvert kendskab til Hawala-overførsler.

For yderligere spørgsmål er du velkommen til at kontakte redaktionen på mail eller telefon. ”

Udsendelsen blev herefter publiceret den 24. april 2023.

I udsendelsen gengav DR [Ejeren]s forelæggelsessvar således:

[Tidskode 42:06-42:23]

”*Speak:* Vi har også ringet til manden i restauranten, som sagde, at de ikke kunne lave overførsler lige nu fordi, deres samarbejdspartnere sad i fængsel. Han nægter, at de nogensinde skulle have hjulpet med at lave nogen form for overførsler. ”

Korrekt information

- Hawala-netværket i Danmark

Det er DRs opfattelse, at DR har belæg for at omtale, at [Ejeren]s restaurant er en del af det illegale hawala-netværk i Danmark.

Som beskrevet ovenfor besøgte DR [Ejeren]s restaurant med skjult kamera med henblik på at efterprøve en kildes oplysning om, at [Ejeren]s restaurant tilbød hawala-overførsler. Den ansatte oplyste under DRs besøg i restauranten, at de ikke kunne overføre penge til Syrien lige nu, fordi samarbejdspartnerne alle var i fængsel, men bekræftede altså, at der tidligere er lavet hawala-overførsler i restauranten.

[Ejeren] har ligeledes under telefonsamtalen med DR den 20. marts 2023 bekræftet, at han selv har lavet hawala-overførsler, men at hans restaurant ikke laver kontante pengeoverførsler for folk, der kommer ind fra gaden. Det er i strid med, hvad hans ansatte oplyser på den skjulte optagelse.

Det er DRs vurdering, at DR har efterprøvet beskyldningen mod [Ejeren] tilstrækkeligt og har den nødvendige dokumentation herfor særligt i form af den ansattes oplysninger på den skjulte optagelse i udsendelsen.

- Oversættelse af samtale

DR har bemærket, at [Ejeren] ikke nærmere har specificeret hvilke dele af DRs oversættelse, som er forkerte og forvrængende.

DR har afvist, at samtalen er ukorrekt oversat. Under udarbejdelsen af udsendelsen fik DR oversat samtalen fra arabisk til dansk af to personer, som begge taler de to sprog. Personerne oversatte samtalen uafhængigt af hinanden. Efterfølgende havde virksomheden [Virksomheden], som leverer undertekster og oversættelser til DR, også foretaget en oversættelse af samtalen, som svarede indholdsmæssigt til de to nævnte oversættelser.

Det var dog nødvendigt at redigere den oversatte samtale, så de enkelte sætninger passede til et undertekstsformat, men indholdet af den oversatte og redigerede samtale, som fremgik af underteksterne i udsendelsen, er efter DRs opfattelse korrekt og dækkende.

DR har således afvist, at samtalen skulle være ukorrekt oversat og gengivet i underteksterne i udsendelsen.

- Udeladelse af oplysninger

DR har flere gange forsøgt at komme i kontakt med [Ejeren] med henblik på at få ham i tale og forelægge kritikken, herunder de skjulte optagelser for ham. Som beskrevet ovenfor har DR således kontaktet og talt med [Ejeren] to gange telefonisk og har i den forbindelse forelagt kritikken og de skjulte optagelser for ham. DR har også forelagt for [Ejeren] på sms, men har ikke modtaget et svar.

I telefonsamtalen af 20. marts 2023 fortalte [Ejeren], at han har lavet hawala-overførsler privat, men afviste, at man på restauranten kunne få overført penge via hawala-overførsler.

I udsendelsen gengav DR [Ejeren]s svar på kritikken på følgende måde:

[Tidskode 42:06-42:23]

”Speak: Vi har også ringet til manden i restauranten, som sagde, at de ikke kunne

lave overførsler lige nu fordi, deres samarbejdspartnere sad i fængsel. Han nægter, at de nogensinde skulle have hjulpet med at lave nogen form for overførsler. ”

DR har medgivet, at formuleringen er upræcis, fordi den giver indtryk af, at svaret kommer fra manden på den skjulte optagelse, og [Ejeren] ikke er omtalt direkte. Det er dog DRs opfattelse, at det er tydeligt for seerne, at svaret fra restaurantens side er en klar afvisning af kritikken, og at gengivelsen af svaret derfor er retvisende.

DR har derfor afvist [Ejeren]s påstand.

Skjulte optagelser

Det er DRs vurdering, at DRs sløring af [Ejeren]s restaurant i udsendelsen ikke er i strid med de vejledende regler for god presseskik.

DR har bemærket, at både [Ejeren]s restaurant og den ansatte, som optræder på den skjulte optagelse i [Ejeren]s restaurant, er sløret i udsendelsen, ligesom [Ejeren] heller ikke omtales ved navn, så de ikke er identificerbare for en bredere kreds.

DR har sløret beliggenheden af [Ejeren]s restaurant, så det alene fremgår, at den ligger i København, ligesom facaden ikke vises. Menukort er også sløret. Restaurantens logo optræder en enkelt gang i baggrunden særdeles uskarpt, så det ikke kan medvirke til at identificere [Ejeren]s restaurant.

Formålet med den skjulte optagelse var at undersøge et konkret tip om, at man på [Ejeren]s restaurant kunne foretage hawala-overførsler til Syrien. Undercoverjournalisten mødte op i restauranten med skjult kamera og talte med den person, som var på arbejde i restauranten den dag, for at undersøge, om det var muligt for en person uden forudgående tilknytning til restauranten at gå ind fra gaden og overføre kontanter via hawala-netværket.

Da den ansatte på restauranten bekræftede, at det har været muligt, men aktuelt ikke var det, afsluttede undercoverjournalisten samtalen og optagelsen og forlod stedet. DR har efterfølgende i overensstemmelse med de vejledende regler for god presseskik kontaktet [Ejeren] som ejer af restauranten og har forelagt kritikken for ham. Uanset at [Ejeren] måtte mene, at DR i stedet burde have spurgt efter ham som ejer, er det DRs opfattelse, at DRs valg af fremgangsmåde er i overensstemmelse med god presseskik. Som beskrevet ovenfor har det ikke været muligt for DR at få den fornødne dokumentation på anden vis. Der er heller ikke noget manipulerende i den måde, DRs undercoverjournalist spørger den ansatte.

Offentliggørelse af skjulte optagelser bør kun ske, hvis de medvirkende har givet samtykke, eller hvis den samfundsmæssige interesse klart overstiger den enkeltes krav på beskyttelse, og den fornødne journalistiske dokumentation ikke eller kun meget vanskeligt kan skaffes på anden måde.

Det er alene en af [Ejeren]s ansatte i restauranten, der er blevet optaget med skjult kamera. [Ejeren] indgår ikke og kan derfor ikke betragtes som medvirkende på den skjulte optagelse. Kravet om samtykke til offentliggørelse af den skjulte optagelse gælder derfor ikke [Ejeren], men alene den ansatte. DR bekendt har [Ejeren] ikke fremlagt dokumentation for, at [Ejeren] også er berettiget til at klage på vegne af den ansatte.

Uanset ovenstående er det DRs klare opfattelse, at offentliggørelsen af den konkrete skjulte optagelse ikke er i strid med de vejledende regler for god presseskik, da optagelsen har væsentlig offentlig interesse og dokumentationsværdi.

DR har bemærket, at det falder uden for Pressenævnets kompetence at tage stilling til, om optagelsen af en person på privat grund uden dennes samtykke er lovlig efter straffeloven, da dette henhører under domstolene. For en god ordens skyld har DR bemærket, at det er DRs klare opfattelse, at den pågældende optagelse er berettiget.

Samlet er det således DRs opfattelse, at udsendelsen er i overensstemmelse med god presseskik.

3 Pressenævnets begrundelse og afgørelse:

I sagens behandling har følgende nævnsmedlemmer deltaget:

Martin Lavesen, Hans Peter Blicher, Lene Sarup og John Meinert Jacobsen.

Retlig interesse

Det er en betingelse for at klage til Pressenævnet, at klageren har retlig interesse i det for hold, der klages over. Det indebærer, at man som person, virksomhed, organisation eller lignende skal være omtalt, afbildet eller på anden måde identificeret i mediet.

Klagen er indgivet af [Ejeren], der klager på vegne af restauranten [Klager] og en medarbejder hos restauranten, som optræder på den skjulte optagelse i udsendelsen. Da [Ejeren] er ejer af [Klager], som er omtalt i udsendelsen, betragtes han som klageberettiget i forhold til omtalen af restauranten.

Pressenævnet bemærker, at nævnet ikke anser arbejdsgivere for generelt at have retlig interesse på vegne af deres ansatte. Pressenævnet behandler derfor ikke den del af klagen, der vedrører medarbejderen hos [Klager], som optræder på den skjulte optagelse i udsendelsen.

God presseskik

Korrekt information

- Hawala-netværket i Danmark

[Ejeren] har klaget over, at hans restaurant [Klager] blev ukorrekt præsenteret som en del af det illegale hawala-netværk i Danmark.

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at det er mediernes opgave at bringe korrekt og hurtig information. Så langt det er muligt, bør det kontrolleres, om de oplysninger, der gives eller gengives, er korrekte, jf. punkt A. 1.

Pressenævnet bemærker, at redaktøren i overensstemmelse med det almindelige princip om redaktørens ret til at redigere mediet som udgangspunkt er berettiget til at beslutte, hvad man vil bringe i mediet. Det vil sige, at det ligger inden for grænserne af redaktørens redigeringsret at undlade at omtale forhold, der for en af parterne eller andre forekommer centrale, ligesom det er op til redaktøren at vælge og fravælge materiale og kilder, så længe det samlede indtryk giver et retvisende billede.

På baggrund af sagens oplysninger lægger Pressenævnet til grund, at DRs journalist [Journalisten] under dække af at ville overføre penge til Idlib i Syrien – en såkaldt hawala-overførsel – henvendte sig til en medarbejder i restauranten [Klager], der ejes af [Ejeren], med henblik på at få foretaget pengeoverførslen i restauranten efter anbefaling af en ven. Nævnet lægger endvidere til grund, at medarbejderen oplyste, at de ikke aktuelt kunne foretage hawala-overførsler i restauranten, fordi deres mellemænd var i fængsel.

På denne baggrund finder Pressenævnet, at der er dækning for at omtale [Ejeren]s virksomhed [Klager] som en del af hawala-netværket i Danmark. Nævnet bemærker, at det fremgår af udsendelsen, at virksomheden nægter, at de nogensinde skulle have hjulpet personer med at foretage nogen form for overførsler. Nævnet udtaler ikke kritik.

- Oversættelse af samtale

[Ejeren] har klaget over, at DRs oversættelse af den pågældende samtale mellem hans medarbejder og DRs journalist, som fandt sted på arabisk, er ukorrekt.

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at det er mediernes opgave at bringe korrekt og hurtig information. Så langt det er muligt, bør det kontrolleres, om de oplysninger, der gives eller gengives, er korrekte, jf. punkt A. 1.

Pressenævnet bemærker, at redaktøren i overensstemmelse med det almindelige princip om redaktørens ret til at redigere mediet som udgangspunkt er berettiget til at beslutte, hvad man vil bringe i mediet. Det vil sige, at det ligger inden for grænserne af redaktørens redigeringsret at undlade at omtale forhold, der for en af parterne eller andre forekommer centrale, ligesom det er op til redaktøren at vælge og fravælge materiale og kilder, så længe det samlede indtryk giver et retvisende billede.

Af udsendelsen fremgår blandt andet følgende:

[Tidskode 08:37-10:29]

Der vises optagelser af programvært [Programværten] og journalist [Journalisten], som kører i en bil mod en restaurant:

”Programværten, speak voiceover: Det næste sted, vi vil besøge, er en restaurant i Københavns [Bydelen].

Programværten: Puh. Okay, now we are going to the restaurant.

Journalisten: Yeah.

Programvært, speak voiceover: [Journalisten] har fået oplyst, at restauranten har hawala-overførsler på det uofficielle menukort.

Programvært: It is hard to see from the outside that it should be a hawala place.

Journalisten: Yeah. No, no. There is definitely no indicator. ”

Der vises optagelser af programvært og journalisten, som kører ind på en parkeringsplads ved restauranten. Der klippes til en optagelse af journalisten, der går hen til restauranten. Der er et rødt beachflag med illustrationer ved restauranten, der er sløret på en sådan måde, at man kan fornemme, hvad illustrationerne forestiller. Nærliggende butiksskilte er ligeledes sløret.

Der vises herefter et klip af en skjult optagelse, hvor journalisten går ind på restauranten og taler med en ansat ved disken. Menutavlerne i restauranten er slørede. Kameraet er vinklet mod et kasseapparat, og den ansatte fremgår af højre side af optagelsen. Den ansatte er sløret fra skuldrene og op, og man kan alene fornemme, hvor den ansattes øjne og mund sidder. Samtalen foregår på arabisk med dansk undertekstning:

”*Journalisten:* Hej. Jeg vil spørge om noget, men ikke om jeres kylling. Jeg vil overføre penge til Idlib.

Den ansatte: Det kan jeg ikke.

[Der klippes til optagelser af programvært, der sidder i den parkerede bil uden for restauranten]

Programvært, speak voiceover: Restauranten bekræfter, at de tidligere har lavet hawala-overførsler.

[Der klippes til den skjulte optagelse fra restauranten, hvor journalisten taler med en ansat. Kameraet er vinklet mod et kasseapparat, og den ansatte fremgår af højre side af optagelsen. Den ansatte er sløret fra skuldrene og op, og man kan alene fornemme, hvor den ansattes øjne og mund sidder]

Programvært, speak voiceover: Men der er i øjeblikket problemer med deres samarbejdspartnere.

Journalisten: Min ven anbefalede jer.

Den ansatte: Alle vores mellemmand er i fængsel. De er alle i fængsel.

Journalisten: Dem, I har sendt til?

Den ansatte: Nu er de alle i fængsel.

Journalisten: Hvor er de i fængsel?

Den ansatte: Her i Danmark.

[Der klippes optagelser af journalisten, som forlader restauranten. Herefter klippes til optagelser af journalisten, der kommer gående mod bilen og sætter sig ind. Programvært starter bilen og begynder at køre væk fra restauranten]

Journalisten: Let's drive from here.

Programvært: Okay.

Journalisten: So he said very interesting thing.

Programvært: Yeah.

Journalisten: Directly.

Programvært: Yeah.

Journalisten: He said: "It is really difficult right now".

Programvært: Okay.

Journalisten: And I was like: "Why? ".

Programvært: Yeah.

Journalisten: He was like: "Everybody I collaborated with they are now in prison in Denmark".

Programvært: Wow. Okay. But he confirmed the hawala system?

Journalisten: Yes. He didn't say no, he said: "Not now". "

[Ejeren] har henvist til, at han har indhentet en uafhængig oversættelse af samtalen, som understøtter hans opfattelse af, at visse dele af samtalen er blevet taget ud af deres kontekst, og at visse udsagn er blevet oversat på en måde, der forvansker deres faktiske betydning. [Ejeren] har i den forbindelse henvist til en certificeret oversættelse fra arabisk til dansk foretaget af statsautoriseret translator og tolk [Translatøren]. Af oversættelsen fremgår følgende:

"Speaker 1: Hvordan går det, min kære? Alt vel?

Speaker 2: /Uklar lyd/

Speaker 1: Jeg vil stille dig et spørgsmål, ikke om kylling!

Speaker 2: Ja, værsgod!

Speaker 1: Jeg vil overføre penge til Idlib.

Speaker 2: /Uklar lyd/

Speaker 1: Min ven sagde, at jeg skulle spørge dig!

Speaker 2: Problemet er, at alle unge mænd, vi plejer at sende til, har de sat i fængsel.

Speaker 1: Hvad skete der?

Speaker 2: Alle er i fængsel. Alle er i fængsel, de unge mænd vi plejer at sende til.

Speaker 1: Dem, du sendte til?

Speaker 2: De, vi plejer at sende til, som plejer at overføre, der er ikke noget mere, de har sat dem i fængsel.

Speaker 1: Er det rigtigt/Åh Gud! Hvor var de henne?

Speaker 2: Her i Danmark, hvor ellers? "

DR har afvist, at samtalen er ukorrekt oversat og henvist til, at DR under udarbejdelsen af udsendelsen fik oversat samtalen fra arabisk til dansk af to personer, som begge taler de to sprog. Personerne oversatte samtalen uafhængigt af hinanden. Efterfølgende havde virksomheden [Virksomheden], som leverer undertekster og oversættelser til DR, også foretaget en oversættelse af samtalen, som svarede indholdsmæssigt til de to nævnte oversættelser.

Parterne har over for Pressenævnet afgivet modstridende forklaringer om, hvorvidt [Ejeren]s ansatte under samtalen med DRs journalist udtalte sig som underteksten i udsendelsen.

Det er Pressenævnets opfattelse, at et medie ved brug af undertekster, som indeholder en oversættelse fra et andet sprog til dansk, bør tilstræbe en koncentreret og meningsgivende oversættelse, hvor budskabet i talen fremstår som uforvansket.

Som sagen er oplyst, finder Pressenævnet ikke grundlag for at fastslå, at DRs undertekstning af samtalen mellem [Ejeren]s ansatte og DRs journalist får budskabet i samtalen til at fremstå forvansket i udsendelsen. Nævnet har lagt vægt på, at DRs undertekstning i det væsentlige svarer til indholdet af den af [Ejeren] fremlagte oversættelse, herunder at den ansatte i DRs undertekstning blandt andet udtaler ”alle vores mellemmand er i fængsel”, og at den ansatte i den fremlagte oversættelse udtaler ”alle er i fængsel, de unge mænd vi plejer at sende til”. Nævnet finder derfor, at DR i undertekstningen ikke har overskredet rammerne for redigering, og nævnet udtaler ikke kritik.

- Udeladelse af oplysninger

[Ejeren] har klaget over, at DR i udsendelsen har udeladt at gengive hans oplysninger til DR om, at [Klager] er en lovlig virksomhed, der udelukkende beskæftiger sig med salg af mad, og som ikke er involveret i nogen form for ulovlige aktiviteter, herunder hawala-overførsler, og at [Ejeren] har foretaget lovlige bankoverførsler til Tyrkiet for at købe møbler til hans restaurant.

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at det er mediernes opgave at bringe korrekt og hurtig information. Så langt det er muligt, bør det kontrolleres, om de oplysninger, der gives eller gengives, er korrekte, jf. punkt A. 1.

Pressenævnet bemærker, at redaktøren i overensstemmelse med det almindelige princip om redaktørens ret til at redigere mediet som udgangspunkt er berettiget til at beslutte, hvad man vil bringe i mediet. Det vil sige, at det ligger inden for grænserne af redaktørens redigeringsret at undlade at omtale forhold, der for en af parterne eller andre forekommer centrale, ligesom det er op til redaktøren at vælge og fravælge materiale og kilder, så længe det samlede indtryk giver et retvisende billede.

Af udsendelsen fremgår blandt andet følgende:

[Tidskode 42:06-42:23]

Der vises optagelser over København. Herefter vises til et klip af den skjulte optagelse, hvor journalisten taler med en ansat i restauranten. Den ansatte er sløret fra skuldrene og op, og man kan alene fornemme, hvor den ansattes øjne og mund sidder.

”Programværten, speak voiceover: Vi har også ringet til manden i restauranten, som sagde, at de ikke kunne lave overførsler lige nu, fordi deres samarbejdspartnere sad i fængsel.

Den ansatte (på arabisk med dansk undertekstning): Vores mellemmand er i fængsel.

Programværten, speak voiceover: Han nægter, at de nogensinde skulle have hjulpet med at lave nogen form for overførsler.”

Pressenævnet finder, at DRs oplysning om, at ”manden i restauranten [...] nægter, at de nogensinde skulle have hjulpet med at lave nogen form for overførsler” må anses for unøjagtig, idet afvisningen af beskyldningen ikke stammer fra den ansatte, som optræder på den skjulte optagelse i udsendelsen, men fra [Ejeren] som ejer af restauranten, og at det havde været hensigtsmæssigt, såfremt svaret havde været gengivet mere præcist, så det var tydeligt, hvem der blev citeret. Nævnet finder imidlertid ikke tilstrækkelig anledning til at udtale kritik.

Nævnet har lagt vægt på, at [Ejeren] har fået lejlighed til at forholde sig til beskyldningen, ligesom afvisningen af beskyldningen i tilstrækkeligt omfang er gengivet i udsendelsen, og at DRs valg og fravalg af informationer i udsendelsen ikke overskrider rammerne for redigering.

Det er herefter nævnets opfattelse, at der ikke er grundlag for at antage, at udsendelsen samlet set ikke giver et retvisende billede af den rejste kritik af [Ejeren] samt af hans forsvar imod det rejste angreb. Nævnet finder herefter ikke grundlag for at udtale kritik af DR.

Skjulte optagelser

[Ejeren] har klaget over, at DR har anvendt skjult kamera, uden at han har givet samtykke hertil, og at DRs sløring er utilstrækkelig.

[Ejeren] har henvist til, at [Klager]s logo bliver tydeligt vist i udsendelsen, og at der vises optagelser af gaden, som gør det muligt at identificere restauranten, især for dem, der er bekendt med området.

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at meddelelser, der kan krænke privatlivets fred, skal undgås, medmindre klar almen interesse kræver offentlig omtale. Det enkelte menneske har krav på beskyttelse af sin personlige anseelse, jf. punkt B. 1.

Det følger videre af de vejledende regler for god presseskik, at offentliggørelse af skjulte optagelser kun bør ske, hvis de medvirkende har givet samtykke, eller hvis den samfundsmæssige interesse klart overstiger den enkeltes krav på beskyttelse, og den fornødne journalistiske dokumentation ikke eller kun meget vanskeligt kan skaffes på anden måde, jf. punkt B. 7.

Pressenævnet lægger til grund, at [Ejeren]s samtykke ikke var indhentet forud for offentliggørelsen af udsendelsen.

Udsendelsen omhandler det alternative pengeoverførelsessystem ”hawala”, herunder hvilken rolle systemet spiller i forbindelse med hvidvask i Danmark. I udsendelsen afdækker DR, hvordan hawala-systemet fungerer, og hvordan man via hawala-netværket kan overføre store pengebeløb til udlandet, uden at efter-

lade sig nogen spor. Hawala-systemet er efter det oplyste et tillidsbaseret system, hvor der i forbindelse med kontantoverførelser ikke bliver skrevet noget ned.

I udsendelsen indgår optagelser af [Ejeren]s restaurant [Klager] samt optagelser af DRs journalists samtale med [Ejeren]s ansatte inde i restauranten i korte sekvenser. Det oplyses i udsendelsen, at restauranten er beliggende i Københavns [Bydelen]. Restaurantens navn og menutavler er sløret i udsendelsen.

Pressenævnet finder, at det har klar samfundsmæssig interesse at belyse sager om økonomisk kriminalitet, herunder distributionen af hvidvaskede penge.

Ved bedømmelse af, om offentliggørelsen af optagelserne indhentet med skjult kamera var berettiget, har nævnet lagt vægt på, at optagelserne giver indtryk af, at der tidligere har kunnet foretages hawala-overførsler i restauranten, som belyser hawala-systemets eksistens i Danmark, samt at optagelserne ikke viser private forhold. Nævnet har også lagt vægt på, at restaurantens navn er sløret i udsendelsen, og at nærmere oplysninger om restaurantens beliggenhed ikke oplyses. Nævnet finder herefter, at hensynet til [Ejeren]s virksomheds omdømme ikke overstiger den samfundsmæssige interesse, og at det må anses for meget vanskeligt at fremskaffe den fornødne journalistiske dokumentation for muligheden for at foretage en hawala-overførsel uden brug af skjult kamera henset til hawala-systemets karakter.

På denne baggrund udtaler nævnet ikke kritik af DR for at offentliggøre optagelserne indhentet med skjult kamera.

Afgjort den 24. oktober 2023